

ON SEE VIIES KOLONN ?

Karl Olav Tobias.

Peale esimest maailmasõda loetleti pagulasi umbes kolme miljoni ümber, milline arv on tugevasti ületatud teise maailmasõja järele. Kõige arvukama pagulasgrupi moodustasid esimese maailmasõja järele venelased, kellede arvu umbes ühele miljonile hinnati. Ja kes kõik keeldusid tagasi minemast oma sovjetiseeritud kodumaale. See sovjetiseeritud kommunistlik Venemaa oli oma ülesandeks võtnud sisemiste revolutsioonide tekitamisega ja sõjaga allutada endale kogu maailm. Enne tuli aga kosuda ise ning luua üle kogu maailma kommunistlike agentide võrk kommunistlike parteide näol, kas legaalselt, kus see oli lubatud või illegaalselt, kus see oli keelatud. Ülesanded neile parteidele ja rakukestele olid kolmesugused: 1) propageerida kommunistlikke ideid, seejuures eeskujuks seades Nõukogude Liitu, mis oli ja on ka praegugi peagu hermeetiliselt suletud muule maailmale; 2) koguda põhjalikku informatsiooni ja teostada spionaashi teistes riikides. Spionaashi, mis haaraks endasse kõik eluvaldused alates kirjanduse ja kunstiga, ning lõpetades esmajärguliste sõjasaladustega; ja 3) uinutada ja pimestada avalikku arvamust Nõukogude Liidu tüeliste sihtide ja kavatsuste kohta, kasutades selleks kõiki mõeldavaid vahendeid: ajakirjandust, kirjandust, raadiot ja filmi, näidates seejuures, et Nõuk. Liit on kõige "rahuarmastavam" riik maailmas, kel puuduvad igasugused agressiivsed kavatsused ja kes "kaitseb" väikerahvaste huviseid jne. Muidugi pole Nõuk. Liit tegelikkuses ise kinni pidanud oma maailma vallutamise kavade teostamisel sellest "rahuarmastusest".

Kõigi ülal loetletud ülesannete täitmine, mis antud komparteidele eri maades, on ette nähtud selleks, et ette valmistada vastavais riikides revolutsiooni maksva riikliku korra vastu. Et seda riigikorda kukutada ja see riik allutada otse Moskva juhtimisale. Või kui siis see mitte korda ei lähe või pole selleks aeg veel küps, siis vähemalt nõrgestada antud riiki taolise õnnestamise teel sedavõrd, et see ei oleks maailmapoliitilisel areenil võimeline otsustaval silmapilgul Nõuk. Liidu vastu välja astuma.

On pikemata selge, et pagulased, kes on põgenenud ja põgenemas kommunistliku Nõuk. Liidu vägivaldla eest, kõigile nendele Nõuk. Liidu püüdlustele on suureks takistavaks teguriks oma paljastava ja selgitava propagandaga. Pagulaste indu ja tegevusiha kihutab veel taga igatsus kaotatud kodumaa järele. Samuti ka viha ja kättemaksu tahe röövvalutaja vastu.

Kuid ka siin on Moskva leidnud abinõu, kuidas pagulaste vastu võidelda, et viimaste selgitustöö võimalikult vähem vilja kannaks.

Nii leiame kõikjal laialipaisatud veme pagulaskonnas peale esimest maailmasõda kommunistlike agente, kellede ülesandeks oli just vastuolude ja tülide tekitamine vene pagulas-juhtkonnas, et niisuguste omavaheliste tülidega pagulaskonda kõrvale juhtida kommunismivastastest võitlusest. Kuid sellega ühtlasi elimineerida ja diskrediteerida kogu pagulaskond asuriigis, mis kommunistivastase propaganda mõttes eviks seal loomulikult kui mitte negatiivse, siis vähemalt pidurdava toime.

Selline tülitsemine ja lahkumine on niivõrd iseloomulikud kogu meie pagulaskonnale Rootsis, et tahes-tahtmata tõusetub küsimus, kas selle taga siiski ei peitu kommunistliku Nõuk. Liidu käsi hoopis suuremal määral, kui meil seda praegu üldiselt usutakse või tahetakse uskuda. Kas on meie pagulaskond tõesti nii terve, nagu meile mõned ajalehed (vt. Eesti Teataja, kus Eesti Komitee ja ERN-i tegelane H. Mark kirjutab pealkirja all "Meie pagulaskond Rootsis on terve") kangesti püüavad selgeks teha? Samuti, kas

on Nõukogude agentide tegevus meie pagulaskonnas alles algastmes, nagu püüab väita meil mõni ajakiri (vt. Vikerlane nr. 3, mai kuu 1949) või on see kommunistide öönestamis- ja laostamistöö juba hoopis sügavamalt meie pagulasühiskonna organismis oma juured kinnitanud?

Pika ja põhjaliku tähelepanemise tulemusena võime esitada terve rea fakte, mis kahjuks aitavad kinnitada viimatimainitud kahtlust ja tõendavad, et Nõuk. Liidu kommunistlikud agendid on end tõepoolest meie eesti pagulaskonda üle kogu maailma, kuid seda eriti Rootsis tihedalt sisse juurinud.

"Stockholms Tidningen Bestlaster" avaldas 20. mail 1949. a. kirjutise pealkirja all "Austraalia kommunist paljastab dipiidevaenulikku propagandat", milles kirjeldatakse ühe väljapaistva Austraalia kommunisti Cecil Herbert Sharpley avalikku väljaastumist kommunistlikust parteist, kusjuures ta "The Sidney Morning Herald" veergudel tervelt kaheksast artiklist koosneva kirjutisega põhjalikult paljastab kommunistide tegevust, Moskvast ja kominformi peastaabist Bukarestist saadud salajasi juhtaõore, ning nende tuleviku kavatsusi seoses Nõuk. Liidu maailma vallutamise plaanidega.

Nii kirjutab "Stockholms Tidningeni" kaastööline Sidneyst ülalnimetatud ajalehte tsiteerides:

"Pikk ja põhjalik selgitus puudutab esijoones Austraalia kommunistide telgitaguseid, kuid sealjuures üks väike osa tema kirjutusest puudutab ka meid, Austraaliasse asunud immigrante, ning see osa on tõlkes järgmine:

Moskva nõudel on Austraalia kommunistliku partei üheks tähtsamaks ülesandeks ühtlasi Balti dipiide-immigrantide igakujuline teotamine ja nendele kallaletungimine. Partei juhtnõõride kohaselt tuleb kõik teha, et nende elu muuta raskeks ja võimalikult väljakannatamatuks. Neid tuleb süüdistada, tavaliselt küll ilma mingi põhjenduseta, et nad töötavad madalamate tasude eest, kui see ametlikult kindlaks määratud ja seega võib neid kasutada otseselt streigimurdjatena. Samaaegselt kommunistlikud agendid peavad ohutama nende vastu kohalikus elanikkonnas vaenulikkust kui soovimatute välismaalaste vastu, ning seejuures püüdma igal võimalikul viisil esile kutsuda tülisid ja arusaamatusi baltimaalastega.

Silmakirjaks on see kommunistide rünnak põhjendatud asjaoluga, nagu oleksid Balti rahvad kõik "natsisöbralikud". Tegelikult aga Austraalia kommunistlik partei ja Moskva on suures hirmus, et kõik see, mida võivad Austraaliasse saabunud baltimaalased siin jutustada, on neile ebasoodne. Kõik need tõsilood kohutavast vaesusest, sunnitööst ning vägivaldsest tapmisest baltimaalaste poolt mahajäätud kodumaadel Eestis, Lätis ja Leedus. Need on inimesed, kelle kodumaad on vägivallaga vallutatud ja orjastatud Punaarmee poolt".

Nii kõlavad Sharpley sõnad. Ei ole kahtlust, et kommunistlikele agentidele üle kogu muu maailma on antud samuti taolisi ülesandeid kui Austraalia kommunistidelegi-teenutatagu möödaminnes vaid Kravtshenko, Gusevi jt. paljastusi-eesmärgiga Balti põgenike paljastus-propagandale vastu astuda kõigi võimalike abinõudega. Eriti on Balti põgenike vastast propagandat tehtud P. A. Thendriiges (USA-s), kus avalik arvamine omab suure poliitilise tähtsuse, mille kujundamisest Nõuk. Liit kahtlematult on väga huvitatud.

Üheks niisuguseks vastuabinõuks Nõuk. Liidu huvides on takistada Balti põgenike emigreerumist USA-sse. Selles osas on Eesti Rahvusnõukogu samme astunud, mis ilmselt näib olevat ainult Nõuk. Liidu huvides tehtud. "Eesti Teataja" oma 12. dets. 1948. a. numbris avaldab ERN-i memorandumi sisu, mis on saadetud sana aasta novembri lõpul USA presidendile, kongressile, vastavatele valitsusorganitele, ning mitmetele teistele asutistele ja isikutele USA-s. Selles memorandumis palutakse muuseas - mis näib olevat peamõte -

et eestlaste viikingipaate, st. eestlasi, kes ilma viisumita väikeste paatidega Atlandi ületanud, mitte vastu võtta ja USA-s mitte peabuluba anda. See olevat seaduse vastane ja õhutavat teisigi (!) sedaviisi viikingite-na ilma loata sinna minema.

Selle memorandumi puhul on väga palju kordi eesti pagulas-ajakirjanduses sõna võetud: (muuseas ka min. K.R. Pusta poolt, vt. Eesti Rada 11.2. 1949); ja näidatud, et see ERN-i samm on ainult eesti huvide kahjustamine USA-s, kuna senini kõik viikingipaadid on USA ajakirjanduses ja kogu USA avalikus arvamuses eriti suurt tähelepanu ja poolehoidu äratanud, milline asjaolu ometi Eesti iseseisvuse taastamise võitluse seisukohalt väga suur propagandalist tähtsust omab.

Eesti Rahvusnõukogu ega ka "Eesti Teataja" ei ole oma seisukohta kaitseks selles osas üldse mitte sõna võtnud. Ja tõepoolest - siin ei olegi midagi kaitsta, sest see on järele Eesti huvide vastu töötamine, mis on igale eestlasele ilmselt selge. Kuid vaatamata sellele saadab ERN jaanuaris 1949 uue memorandumiga mitmetele USA asutustele ja organisatsioonidele ning pressiagentuuridele, samuti ka IRO peakorterile Genfis, ja paljudele teistele avaliku elu tegelastele üle kogu maailma, mis veel enam Eesti huviseid kahjustab, kui eelnimetatud memorandum.

See kannab pealkirja "Mitte-juudisoost uusameeriklased" ning on kokkuvõtlikult avaldatud "Eesti Teatajas" 20. veebr. 1949. a. Selles memorandumis näib pealiskaudsel lugemisel, nagu tahetakse kellegi ajakirjaniku Nussbaumi süüdistusi eestlaste kohta, mis ilmunud kusagil USA ajalehes, ümberlükata. Kuid see memorandum on siiski niivõrd osavalt sõnastatud, et selle näilise ümberlukkamise taga võib ja saab ainult välja lugeda peatäielikult sama Nussbaumi jämedate valesüüdistuste õigeks tunnustamist. Nii saab lugeda sellest memorandumist meile olulises osas kokkuvõtlikult: Eesti Vabariigi ajal oli Eestis 4434 juuti, nendest olevat Saksa okupatsiooni ajal Eestis tapetud 963 juuti. Samuti olevat Balti riigid olnud kõige suuremad juutide tapmise kohad väljaspool Suur-Saksa riiki, millest asjaolust eesti elanikkond olevat olnud teadlik. Ka olevat natside ohvriks langenud peale selle veel üle 5000 eesti rahvuslase. Kõik eestlased olevat sakslastega koos töötanud ja seltsis södinud.

Selles memorandumis on sees järgmine sõnastus: "Selleks et saavutada tagasi oma vägivaldselt riisitud vabadust, kasutasid Balti riikide elanikud küll sõja ajal tekkinud võimalust, et tõsta relv Nõukogude Liidu vastu ja takistada seega uuesti okupeerimist". Teiste sõnadega öeldakse selle lausega, et kõik Balti riikidest päritolevad sõdurid saksa sõjaväes olid vabatahtlikud, st. kõik sõja ajal mobiliseeritud eesti mehed olid samuti siis vabatahtlikud sakslastega koostöötajad. Edasi järgneb lause: "Nussbaum kirjutab, et Eestis olevat tapetud 963 juuti, aga kas ta teab, et natside ohvriks langes samal ajal üle 5000 eestlase, rääkimata neist 60.000, keda tapsid ja küüditasid venelased juba oma esimese okupatsiooni ajal". Selle asemel, et eitada säärase arvu, 963, juutide tapmist Eestis, mis üldse ei vasta tõele, nagu allpool näeme, võtab Eesti Rahvusnõukogu selle lausega omaks selle juutide tapmise fakti, ning asetab sellega kogu selle suure süü kogu eesti rahvale, kuna esimeses tsiteeritud lauses näidati eesti rahva koostöö tahet ja fakti sakslastega. Sellest saab järeldada ainult seda, et eestlased pidid olema sakslastega lojaalsed ka juutide hävitamises.

Mis puutub Vabariigi ajal Eestis asunud juutidesse, siis Saksa-Vene sõja puhkedes teatavasti peagu kõik eesti juudid põgenesid suurest hirmust sakslaste juudivaenulikkuse eest Nõuk. Liitu. Ja kui sakslased saabusid Eestisse, siis oli vast ainult sadakond juuti üle kogu maa järgi jäänud, needki suures osas vanemad inimesed. Sakslased vahistasid muidugi need kõik ja nagu üldiselt teati, viidi suurem osa neist Riiga ghettoosse või surmati.

On huvitav teada saada, kust võtab Eesti Rahvuskogu andmed, et natside ohvriks langes just üle 5000 eestlaste, kui alles mõni aeg tagasi võisime isegi kommunistliku "Rahva Hääle" andmetel Rootsi eesti lehtedest lugeda, et see hukatute arv olnud umbes 2200 piires? Tunneme kommunistliku propaganda fantaasiat, kui see meile mingisuguseid arvusid ette toob. Sellest aga nähtavasti ei aita ERN-le ja seda arvu suurendatakse veel üle saja protsendi, et selle võrba eestlaste koostöötamine ja koostöötamise süü suurem oleks. Kuna see läheb ju Ameerikasse! Peale selle peab ERN neid hukatuid natside ohvriteks ja eesti rahvustlasteks. Ilma, et siin natsed ja üldse sakslasi tahaks kaitsta, võib ütelda, et iga tõsine eestlane peab kaugel suuremat osa neist hukatuist rasketeks kurjategijateks, kellel lastub meie 60.000 rahvaliikme küüditamise ja tapmise veresüü. Sellega aga eitab Eesti Rahvuskogu üldse kommunistlike kurjategijate olemasolu Eestis. Nii tuleb järeldada, et puhastusaktsioon kommunistide hävitamiseks, millele eesti rahvas aktiivselt kaasa aitas, oli kõneall oleva ERN-i memorandumil järgi ainult üks eesti rahvustlaste vastu sihitud aktsioon!?

Loomulik, et selliselt vääralt Eesti olukordi kirjeldavad memorandumid, mis sihilikult üles kihutavad maailma avalikkuse arvamus meie vastu, on esiteks - suureks takistuseks meie pagulaskonna edasirändamise võimalustele, ning teiseks - mis veel tähtsam - on see raskuste tekitamine meie iseseisvuse taastamise püüdlustele. Meie teame ju, et juutide osatähtsus USA-s ja selle avalikus poliitilises elus on võrdlemisi suur ja et isegi president Trumani on väga suur juutide pooldaja. Eestlasi seal tembeldada ilma põhjusega juutide vaenuliseks ja saksa natsidega koos töötajateks, pealegi ajal, mil USA kongressil oli just arutusel DP immigratsiooni seaduste muutmine ja täiendamine, tuleb pidada ERN-i poolt Eesti huvisid raskelt kahjustavaks kuriteoks, mis on ilmselt teostatud Nõuk. Liidu huvides ja ülesandel, nagu meie seda peame paraku järeldama eelpool tsiteeritud Austraalia kommunisti Cecil Herbert Sharpley paljastustest. Seoses sellega peab veel märkima, et kõnealuse memorandumil koostajaks Eesti Rahvuskogu nimel oli memorandumil märgitud Joh. Klesment, sama isik, kes oli Eesti Rahvuskomitee kuritegelikult Eesti huvisid kahjustava tegevuse üheks peakorraldajaks Eestis Saksa okupatsiooni ajal 1941-44.

Peale selle on katsed tehtud sanaaegselt takistada suudmaarvulist eestlaste pääsemist Kanadasse. Nii oli sellest meie Rootsi ajakirjanduses mõni aeg tagasi küllalt juttu ja prof. N. Kaasik nimetas seda August Rei aktsiooni "St. Tidningen Eestlastele" ilmunud artiklis "otse nutmapanevaks rumaluseks". Nimelt saatis A. Rei Kanada immigratsiooni ministri kirja kui endine Eesti Riigivanem ja palus, et Saksamaal asuvaid põgenikke võetakse esimeses järjekorras Kanadasse vastu ja teises järjekorras alles Rootsis asuvaid. Kuid mida sellega püüti sisuliselt saavutada? Meie teame, et eestlaste ja üldse baltlaste osatähtsus põgenikena Saksamaal on üpris väikene, vast ainult 20 %-ti 800 tuhandelisest põgenike üldarvust. Kuid Rootsis on ainult eestlased ja lätlased peamiselt need, kes põgenikest soovivad Kanadasse edasi rännata. Kui nüüd see A. Rei soov oleks läbiläinud või ehk ongi seda soovi silmaspeetud, mida meil ei ole olnud võimalik kontrollida, siis tähendab see muulaste, st. eeskätt juutide, ukrainlaste jt. immigratsiooni enamsoodustamist, kuna viimased on Saksamaal arvulises ülekaalus Baltimaalaste ees.

See osutuks äga jällegi ainult üheks Nõuk. Liidu soovi täitmiseks. Sest tuleb arvata, et kui viimane on huvitatud Austraalia elanikkonna poliitilise olukorra kujunemisest ja püüab seal teha Balti põgenike vastast propagandat, siis seda suurem osatähtsus maailmapoliitilisel areenil on USA-l ja ka Kanadal, kui hoopis suurema rahvaarvuga ja majanduslikult jõukamatel riikidel.

Üksikasjalikult käsitleb muide Nõuk.Liidu infiltratsioonid USA avalikkusse ellu ka T.Norvid, kes 9.juulil 1949.a. "Stockholms Tidningenis" ilmunud artiklis pealkirja all "Vene poliitika offensiiv USA-s" näitab, kui väga on Nõuk.Liit huvitatud USA poliitilise arengu kujunemisest ja kuidas Nõuk.Liit oma salakommunistlike agentidega seda arengut katsub mõjutada.

Eesti Rahvusnõukogu on korduvalt toonitanud, et tema peamiseks ülesandeks on teostada ja juhtida eesti välispoliitikat, mis olevat praegu kõige tähtsam. Neid väiteid leiame ERN Toimetistes" nr. 1, kui ka korduvalt ERN-i häälekandja, "Eesti Teataja" kirjutistes. Loomulik oleks, et seda välispoliitikat siis aetakse ka selliselt, et see Eesti huvidele kuidagi kahjulik ei oleks. Selleks on arusaadavalt nõuetav, et samal ajal, kui meie välispoliitikat peaks aetama E.Vabariigi välisministeeriumi küllalt suurel arvul allesjäänud asjatundlike ja kogemusi omavate inimeste poolt, see oleks igati kooskõlastatud meie lähemate naabrite, Läti ja Leedu omaga. Sest esiteks on meie saatuse olnud ühine ja teiseks oleme meie võrdses olukorras maailmasündmuste arengus, kus meie nõudmiseks on riikliku iseseisvuse ja vabaduse taastamine. Ühiselt läbimõeldud aktsioonid meie soovitud eesmärgi saavutamiseks on alati efektiivsemad ja seega ka ülimalt vajalikud.

Seda koostööd Läti ja Leeduga välispoliitilisel alal ei ole aga Eesti Rahvusnõukogu eesotsas A.Rei, R.Penno ja Joh. Klesmendiga üldse mitte taotlenud, kuigi selleks peaks olema olnud küllalt võimalusi. Meil on kahtluse põhjust arvata, et siin on tegemist ei millegi muu kui halva tahte ja sihilikkusega ERN-i poolt, sest rumaluseks, ega oskamatuses ei saa seda mitte pidades, kuna Eesti Rahvusnõukogu koosseisu kuulub peale A.Rei nii mõnigi teine diplomaat, kes seda olukorra vajadust ometigi peaks mõistma.

Selle mitte-koostöö tulemusena meie naabritega näemegi Läti välispoliitilistes sammudes hoopis risti vastupidiseid, aga samal ajal ka asjast puudutatutele igati kasulikuks osutuval, seisukohti, kui seda näiteks ERN on teinud oma memorandumis "Mitte-juudisoost uusameeriklased". Nii avaldab "Eesti Rada" nr. 13, 15. aprillist 1949.a. teate, kus öeldakse, et Läti saadik J.Feldmanis (nüüd Läti saadik USA-s vahepeal surnud Bilmanise asemel) on esitanud IRO juhtkonnale 16 leheküljelise memorandum, mis käsitleb Balti riikidest pärit olevate sõjaväelaste küsimust seoses uute skriinimistega. Selles memorandumis, mille sisu on ka lühidalt ära toodud, juhitakse tähelepanu just asjaolule, et Balti riikidest päritolevad sõjaväelased Saksa sõjaväes on sinna sunniviisil mobiliseeritud, mitte aga vabatahtlikult sinna läinud. Nii leiame nimetatud memorandumis muuseas sõnastuse: "...sakslastel oli küllalt aega, et pettuse, võimu ja terroriga liita oma totaalsesse sõtta kõigi Balti riikide inimreserve".

Seega on Läti Vabariigi saadiku poolt esitatud memorandumis toodud esile otse vastupidiseid seisukohti, kui seda "parteilise koostöö" alusel "moodustatud" Eesti Rahvusnõukogu umbes samal ajal oma memorandumis esitab. Kus on näidatud, et eestlased, lätlased ja leedulased on vabatahtlikult astunud sakslaste kõrval sõtta venelaste vastu. Nagu eelpool nägime, on ERN oma memorandumis samuti saataud IRO-le. Küsimine nüüd, missuguse seisukoha peab võtma IRO Balti dipiide kohta, kes on olnud Saksa sõjaväes? Samuti kerkib siin küsimus, kus on siis tõde? Ja millised seisukohad on meie sõjaväelastele kasulikud ülemeremaadesse edasipääsu võimaluste loomisel?

On selge, et niisugune "välispoliitika", mille eesmärgiks on meist valearusaamiste tekitamine, on meile kahjulik. Eesti Rahvusnõukogu on siin süüdi selles, et peale kõne all oleva oma memorandum, mille sisu juba üksi on meie huve kahjustav, ei ole sellest informeerinud üldse Läti välispoliitilisi isikuid edaspidiste kahjulikuks osutuvate välispoliitiliste vastoksuste vältimiseks. Seda ei peeta aga millegi pärast üldse vajalikuks!

Memorandumid pole aga nähtavasti Eesti Rahvusoikukogu ainukesteks vahenditeks, millega takistada meie põgenike edasirändamist ülemeremaadesse. Nii juhiti minister K.R. Pusta kaudselt tähelepanu veel ühele teisele asjaloole "Eesti Hääle" 29. juuli 1949. a. numbris. Nimelt selgub nüüd avalikkusele, et A. Rei on koostanud nn. Valge Raamatu (Nazi-Soviet Conspiracy and the Baltic States), mille 55-al leheküljel on avaldatud üks dokument, kus Rahvuskomitee on ennast kuulutanud 23. juunil 1944. a. ainsaks riiklikuks võimuks, kes kavandanud selgelt eesti rahva poliitika. Samuti on selles dokumendis öeldud, et Saksa okupatsiooni ajal osutus võimalikuks organiseerida rinnastatud vastupanu. See Rahvuskomitee üleskutse olevat avaldatud pörandaalustes lendlehtedes Tallinnas.

Huvitava kombel umbes samal ajal, kui ilmus A. Rei nn. Valge Raamat (1948. a. aul), ilmus ka meile hästi tuntud artikkel "Legend võitmatust Puuarmeest" kpt. Arnold Purre'lt. Meil avaldati see täielikult Eesti ajakirjanike Albumis nr. 3, 1948. a. "Vabaduspäev". Selle saatesõnast loeme:

"Hiljuti ilmus Ameerika reservohvitseride häälekandjas "The Reserve Officer", mida loeb üle 90 %-di USA sõjagaegsest ohvitserkonnast, artikkel eesti kpt. Arnold Purre'lt pealkirja all "The Legend of the Invincible Red Army". Mainitud artikkel avaldas Ameerika avalikkuses otse sensatsioonilist tähelepanu. Seda tsiteeriti teiste hulgas lehe esiküljel kahe New Yorgi suurima päevalehe "The New York Times" ja "New York Herald Tribune" ning Washingtonis "Washington Times" ja "Washington Post" poolt. Konspekti sellest töid ka suurimad ja kaalukamad teadeteagentuurid - Reuter ja United Press, millede kaudu see otsaga jõudis ka Rootsi ajakirjandusse."

Nagu teada, käsitleb see A. Purre artikkel muuseas ka eestlaste võitlusi venelaste vastu Narva rindel suvel 1944. Öndetuseks on aga sellest artiklist välja jäetud põhjendused, milleks meil, eestlastel just tuli venelaste vastu sõdida. Järelikult, missugune mulje pidi sellest jääma ühel ameeriklasel, kes luges, kuidas eestlased surma põlgavalt ja ülimalt vahusega Auvere lahingus võitlesid? Kahtlemata, et eestlased pidid olema vabatahtlikud. Hitleri huvide eest sõdivad natsid?

Kui kõrvutame nüüd selle artikliga, mille autori siiruses meie ei tarvitse kahelda, August Rei nn. Valge Raamatu, mis peaks olema "ametlikult" see kõige õigem tõde ja loeme sealt, et Saksa okupatsiooni ajal oli ometi võimalik organiseerida rinnastatud vastupanu sakslastele selle asemel, et nendega koos sõdida, siis on see meie kadunud Peaminister Jüri Uluotsa ja kõlgi meie sõdurite kõige halvem diskrediteerimine, mis on üldse mõeldav. Ja tõelise olukorra meile äärmiselt kahjulikuks moonutamine.

Kõigist eeltoodust ei peaks nüüd olema enam mõistatuseks, miks USA DP-de seadus meile nii kahjulika sõnastuse on saanud, et sinna õiguse ja vabaduse maale veel ükski eesti sõdur pole pääsenud.

Eesti Rahvusoikukogu poolt aetavat "välispoliitikat" iseloomustab lõpuks küllaltki kujukalt veel ka koos Eesti Komiteega läinud aasta (1949) augustis-septembris IRO-le ja mitmetele teistele rahvusvahelistele organisatsioonidele ja riikide valitsustele esitatud kava IRO poolt väljatöötatava pagulas-statuuri kohta. E. Vabariigi välisministri abi, prof. N. Kaasik kirjutab selle ERN-i ja EK poolt esitatud kava kohta "St. Tidningen Eestlastele" 16. sept. 1949. a. numbris muuseas järgmist: "...see on sisult puudulik, vormilt halb ja keeleliselt otse talumatu. ERN kava peamiseks puuduseks on see, et ta on koostatud täiesti huupi. Tema koostajail pole silmähavalt aimugi olnud seni juba tehtud tööd ega pole nad vaevaks võtnud soetada enesele vajalikke materjale IRO-lt. Selle mõistmatu hooletuse (!?): tagajärjed annavad ennast tunda igal sammul. Kord räägib ERN kava asjadest, mis üldse ei mahu IRO eelkava raamidesse, kord murrab ta lahtisest uksest sisse, kord esitab ta seisukohti, mis IRO kavas on määritletud palju avaramalt ja kasulikumalt põgenikele". Ja edasi ütleb prof. N. Kaasik käsitledes ERN kavas "poliitilise naiivsuse" põgenikele erilise streigi vabaduse nõudmist: "...poliitiline naiivsus on paha asi, kui ta võtab ulatuse, kus ei tea enam ütelda, kas ta on sihilik või mitte".